

י"ט תמוז,
תשע"א
22 יולי, 2011
11-487-20

תוצאת המתווה בהצעת קדמי לעניין מבנה ענף החלב

במסמך שהעביר יו"ר הועדה "שבחנה" את ענף החלב, מנכ"ל משרד התמ"ת, מר שרון קדמי נמצאת המלצה לקבע את מכסות החלב ולייעד את הגידול בביקושים לייצור תחרותי.

כמובן שהצעה זו עומדת בניגוד לאמור "בחוק החלב", המכסה תהייה נמוכה מהצריכה בשוק המקומי.

יישום ההמלצה יביא במהרה לקריסת התכנון בענף, היווצרות עודפים (ובעקבותיהם גם חוסרים – בתקופת הקיץ), ללא כלים לטיפול בעודפים אלו, חוסר יציבות ואיבוד האפשרות לניהול מרכזי ומושכל של הענף.

כעקרון, תכנון ייצור משמעותו הגבלת ההיצע כדי למנוע עודפים. הגבלת ההיצע היא תמיד על הליטרים האחרונים. מתן אפשרות ליצרנים לייצר מעבר למכסה באופן "תחרותי" ללא מגבלה, מאיינת את יכולת המתכנן המרכזי לקבוע את ההיצע- והרי לנו ענף שאינו מתוכנן.

ההצעה אם תיושם תביא לתוצאות הבאות:

1. היווצרות עודפים לנוכח חוסר השליטה על כמויות הייצור.
2. למועצת החלב לא יהיו כלים לטפל בפינוי העודפים, כיום התשלום המופחת לחלב המיוצר מעבר למכסה מהווה מקור כספי לטיפול בעודפים.
3. העודפים בהכרח יהיו של חלב שייוצר במסגרת המכסה להלן התהליך:
 - 3.1 מחלבה א' תקנה מיצרניה חלב זול מעבר למכסה.
 - 3.2 כתוצאה מכך תקטין את רכישותיה ממחלבה ב', או שתכבוש נתחי שוק ממחלבה ב'.
 - 3.3 כתוצאה מכך במחלבה ב' ייווצרו עודפי חלב שנוצר במכסה, נקנה במחיר מלא, ולא נמכר בשוק.
 - 3.4 בשלב ראשון יהיה צורך לפנות חלב זה, עלות הפינוי תוטל על הייצור במכסה (או על הציבור) כלומר שחיקה בהכנסות המגדלים.
 - 3.5 בשלב השני המחלבות יקטינו את הביקושים למכסות, כל מחלבה תעדיף כי החלק שבמכסה יקטן והחלק התחרותי יגדל.

המועצה לענף החלב בישראל (ייצור ושיווק) ISRAEL DAIRY BOARD (Production & Marketing)

4. לא ניתן יהיה להבטיח כי כל בעלי מכסות יוכלו לשווק את מכסתם. כיום יש הלימה בין הביקושים למכסות ואם כל המחלבות רוצות להבטיח מקורות חלב, לתצרוכת הרי שכל החלב המיוצר במסגרת המכסה יש לו ביקוש. בעתיד יקרה התהליך הבא:
 - 4.1 מחלבה הקולטת חלב מיצרן מרוחק וקטן לא תחדש את החוזה עם יצרן זה ותבטיח את מקורותיה מחלב שייצר מעבר למכסה.
 - 4.2 אף מחלבה אחרת לא תהייה מעוניינת לכרות חוזה אספקה עם יצרן זה, כי כל מחלבה תוכל להשיג חלב זול יותר.
5. בעוד באוצר מנופפים בדגל צמצום הריכוזיות המנגנון המוצע בוועדת קדמי יגביר את הריכוזיות וירחיב את הפערים בענף, העלות השולית של היצרנים הגדולים נמוכה יותר, כלומר הגדולים יהיו גדולים יותר. צדק חלוקתי הוא אחד מיעדי התכנון. השגת יעד זה תלך ותרחק.
6. המנגנון המוצע ימנע אפשרות הבקרה על כמויות הייצור של כל יצרן, כי הרי היצרן יוכל לשווק חלב למספר מחלבות, במהלך השנה אין אפשרות לקבוע האם חלב הוא במכסה או מעבר למכסה (המכסה היא שנתית).
7. מנגנון זה יוריד אמנם את העלות הממוצעת של המחלבה (ואת התמורה הממוצעת ליצרן) אך המחלבות הקטנות שאינן ערוכות לקליטת חלב ישירות מיצרנים לא ייהנו מהוזלה זו (המחיר המינימאלי בו יוכלו לרכוש את החלב יהיה מחיר המטרה) כלומר כושר התחרות שלהם יקטן וריכוזיות מקטע העיבוד תגדל.
8. כלל לא ברור כיצד מנגנון זה יביא להורדת המחירים לצרכן. פער המחיר יישאר ברשתות השיווק.
9. לצד מנגנון זה מוצע לפתוח את היבוא, פתיחת היבוא בהגדרה תהייה, ע"ח הייצור המקומי עם כל ההשלכות השליליות שיש לצמצום הייצור המקומי.
10. במסגרת מנגנון זה מוצעת ליברליזציה בסחר המכסות. כלומר בעל הון שירכוש נחלה במושב יוכל לכאורה לרכוש מכסה קטנה. לבנות רפת ענקית ומחלבה ענקית ולהשתלט על שוק החלב ע"ח יצרנים קיימים (למעשה בעל הון יוכל לעשות זאת גם כן).

www.milk.org.il | office@milk.org.il

המערך הארצי לבריאות העטין ואיכות החלב (מאלי"ה)
ת.ד. 3553 פארק תעשייה קיסריה 38900
טל: 04-6274477, פקס: 04-6274242
maale@milk.org.il

Office:
4, Hachoshet st., Yehud
P.O.B 97, Yehud 56100, ISRAEL
Tel: 972-3-9564750, Fax: 972-3-9564766

משרד:
דרך החורש 4, ת.ד. 97, יהוד 56100
טל: *חלבי (6535), 03-9564750
פקס: 03-9564766

המועצה לענף החלב בישראל (ייצור ושיווק) ISRAEL DAIRY BOARD (Production & Marketing)

11. בהצעה נאמר כי מנגנון זה ישרור חמש שנים, **התכנון בענף יקרוס הרבה לפני תום התקופה**. אבל, גם אם יישאר שריד לתכנון הרי שלא ניתן יהיה לסובב את הגלגל לאחור, קשה להאמין שניתן יהיה לייקר למחלבות את העלות הממוצעת, לסגור את היבוא, להקטין את רפתות הענק, להקים מחדש רפתות שננטשו וכו'. הדינאמיקה תהייה כדלקמן:
- 11.1. אם המהלך יביא להורדת מחירים הרי שזה יתמרץ את מקבלי החלטות להמשיך במהלך ולבטל כליל את התכנון.
- 11.2. אם המהלך לא יביא לתוצאות האמורות הרי שיגידו כי החשיפה לתחרותיות מצומצמת ויש להרחיבה כדי להגיע לתוצאות.
- 11.3. לכאורה ניתן להבין כי בתום חמש השנים, יש הבטחה כי הענף ישוב למתווה התכנון (אם כי הדבר אינו מצוין במפורש). אבל עצם ההצעה יש בה כדי להפר הבטחה קודמת (החוק) ולכן הנותן אמון בהבטחה זו כמוהו אדם השם מבטחו על קרן הצבי.
12. כלומר מהלך זה, יביא לביטול התכנון בענף על כל ההשלכות ההרסניות הנובעות מכך; סגירת מאות רפתות, ירידה בייצור חלב גולמי, חוסר בחלב גולמי למחלבות בקיץ ועודף חלב בחורף שיהיה צורך לפנותו.

ש. 3 כ"א

שייקה דרורי
מנכ"ל
מועצת החלב

| www.milk.org.il | office@milk.org.il |

המערך הארצי לבריאות העטין ואיכות החלב (מאלי"ה)
ת.ד. 3553 פארק תעשייה קיסריה 38900
טל: 04-6274477, פקס: 04-6274242
maale@milk.org.il

Office:
4, Hachoshet st., Yehud
P.O.B 97, Yehud 56100, ISRAEL
Tel: 972-3-9564750, Fax: 972-3-9564766

משרד:
דרך החורש 4, ת.ד. 97, יהוד 56100
טל: *חלבי (6535)*, 03-9564750
פקס: 03-9564766

המועצה לענף החלב בישראל (ייצור ושיווק)
ISRAEL DAIRY BOARD (Production & Marketing)

| www.milk.org.il | office@milk.org.il |

המערך הארצי לבריאות העטין ואיכות החלב (מאלי"ה)
ת.ד. 3553 פארק תעשייה קיסריה 38900
טל: 04-6274477, פקס: 04-6274242
maale@milk.org.il

Office:
4, Hachoshet st., Yehud
P.O.B 97, Yehud 56100, ISRAEL
Tel: 972-3-9564750, **Fax:** 972-3-9564766

משרד:
דרך החורש 4, ת.ד. 97, יהוד 56100
טל: * 03-9564750 (6535*),
פקס: 03-9564766